

Ю. О. Лазебник,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики, обліку та аудиту,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
E-mail: y.a.lazebnyk@karazin.ua

Програмно-методологічні засади удосконалення національної системи спостереження зі статистики травматизму

Розроблено програмно-методологічні й організаційні засади формування системи статистичного спостереження з питань травматизму в Україні. Розглянуто цикл дій для статистичного забезпечення попередження травматизму. Визначено недоліки способу представлення інформації про нещасні випадки зі смертельним наслідком та групі нещасні випадки, пов'язані з виробництвом, на сайті Держпраці України. Особлива увага приділена обґрунтуванню основних вимог до уніфікації інформації, що стосується травмованих осіб, які звернулися за допомогою до медичних закладів, з метою формування національної бази даних. Зокрема запропоновано мінімальний набір ознак національної бази даних травматизму.

Ключові слова: статистичне спостереження з питань травматизму, охорона здоров'я, нещасні випадки, база даних травматизму, міжнародні статистичні класифікації.

У багатьох країнах з низьким і середнім рівнями доходів однією з основних причин смерті є травми та насильство. Близько 5,1 мільйонів осіб щорічно помирають у світі через травми. На цю причину припадає 9% смертей, що майже на третину більше, ніж кількість смертельних випадків у світі, спричинених малярією, туберкульозом та ВІЛ / СНІДом. Однак не в усіх країнах існує система регулярного збирання інформації про загибель людей через травми та насильство. Тільки 34 країни світу виробляють високоякісні відомості про смерть, які містять повну та достовірну інформацію про зовнішні причини смерті. Навіть у країнах із хорошими реєстраційними системами часто не вистачає детальної інформації про смертельні травми, необхідної для розроблення стратегії запобігання травматизму та насильству [4].

Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) травми були визнані головною загрозою для економічного та соціального розвитку європейського регіону [17]. Необхідність повсюдного запровадження системи спостереження за травмами давно визнана ВООЗ, яка впродовж останніх кількох років опублікувала багато технічних керівних документів, що стосуються цього питання. Так, у документі під назвою "Керівні принципи спостереження за травмами" [18] ВООЗ наголошує, що системи спостереження за травмами є незамінними для розробки ефективних стратегій профілактики, оскільки наразі більшість країн потребують кращої інформації. Міста, територіальні громади повинні знати про кількість і типи отриманих мешканцями травм та про обставини, за яких трапляються ці травми. Така інформація допомагає визначити, наскільки серйозною є про-

© Ю. О. Лазебник, 2018

блема з травматизмом, а також які необхідні запобіжні заходи є найбільш важливими і де вони мають бути вжиті

Протягом кількох останніх десятиліть ВООЗ працювала над вирішенням міжнародних проблем зменшення рівня травматизму. Проведення заходів, зокрема, охоплювало дослідження, за результатами яких було підготовлено такі звіти, як Світовий звіт про запобігання травматизму дорожнього руху (World report on road traffic injury prevention, 2004) [14], Світовий звіт про запобігання дитячим травмам (World report on child injury prevention, 2011) [15] та Світовий звіт про інвалідність (World report on disability, 2011) [16], які є першими всеосяжними доповідями у цій сфері.

Найбільш ґрунтовними дослідженнями, що стосуються інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення програм запобігання травматизму, слід вважати роботи А. Блоемхофа, Р. Деккера, С. Мудлера, В. Рогманса та ін. [3; 13]. Разом із тим на сьогодні надзвичайно важливою й актуальною є проблема розробки та запровадження національної системи статистичного спостереження травматизму, чому приділяється недостатньо уваги фахівцями-професіоналами.

Метою дослідження є розроблення програмно-методологічних і організаційних засад формування системи статистичного спостереження травматизму в Україні.

Цей процес розроблення має відбуватися на основі міжнародних стандартів, що сприятиме розвитку міжнародної статистики, надасть змогу порівнювати дані між країнами та забезпечить точніше уявлення про проблеми травматизму. Своєю чергою, порівняння регіональних показників і аналіз загальносвітових тенденцій допо-

можуть країнам, через міжнародні агентства (такі, як ВООЗ), співпрацювати й координувати свої зусилля щодо запобігання травмам та їх лікування.

Спільна робота з формування методології спостереження за травмами призвела до розроблення Міжнародної класифікації зовнішніх причин травматизму (International Classification of External Causes of Injury, ICECI), відповідної класифікації в сім'ї Міжнародних класифікацій

ВООЗ, яка була створена, щоб допомогти медикам, науковцям та фахівцям із профілактики травматизму описувати, вимірювати та контролювати виникнення травм і досліджувати обставини їх виникнення, використовуючи міжнародно узгоджену класифікацію [9].

Цикл дій для статистичного забезпечення попередження травматизму наведено на рис. 1 (розроблено автором за даними [7]).

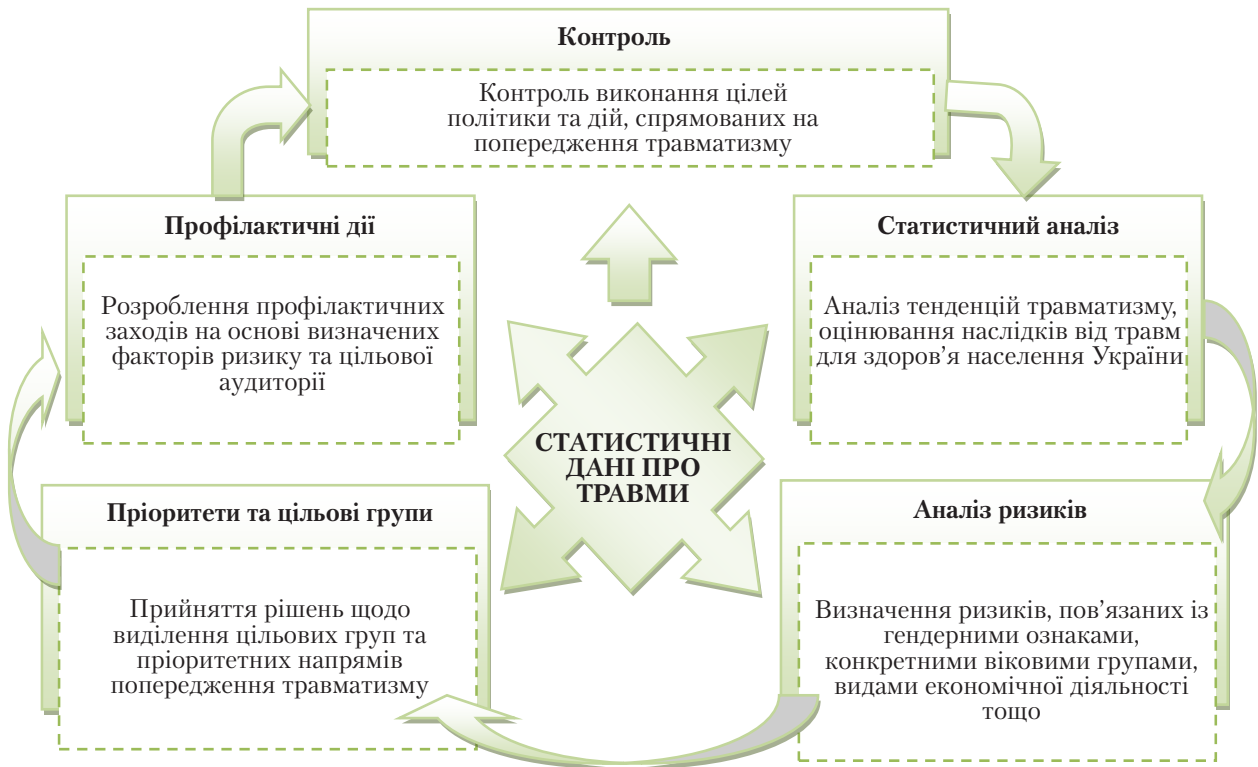

Рис. 1. Статистичне забезпечення попередження травматизму

Політика охорони здоров'я потребує достовірних даних про стан здоров'я, використання медичних послуг та детермінанти здоров'я. Інструментом для збирання такої інформації стало Європейське медичне опитування (European Health Interview Survey, EHIS). Методичне керівництво з проведення опитування надало змогу забезпечити високий рівень порівнянності його результатів між країнами. EHIS складається з чотирьох модулів, що стосуються стану здоров'я, використання медичних послуг, детермінант здоров'я та соціально-економічних передумов.

Спостереження за травмами в ЄС та у більшості держав-членів можна охарактеризувати як такі, що використовують неповні можливості джерел даних. Це забезпечує лише усвідомлення важливості проблеми та відсутності інформації, необхідної для розроблення обґрунтованої політики та дій.

В останні роки для захисту споживачів були здійснені певні інвестиції у сфері охорони здоров'я

з метою гармонізації систем збирання даних та їх порівняння за допомогою формування Європейської бази даних щодо травм (The European Injury Database, IDB) [8]. IDB базується на систематичній системі спостереження за травмами, яка збирає дані про нещасні випадки та травми зі спеціалізованих відділень лікарень держав-членів, існуючих джерел даних, таких як статистика смертності, реєстри виписаних з лікарень пацієнтів та джерела даних про травми, включаючи дорожньо-транспортні пригоди та нещасні випадки на виробництві. Щоб мінімізувати витрати на збирання даних, було запропоновано інноваційний підхід, який максимально відповідає потребам більшості держав-членів: реєстр базується на національних даних лікарень, які надають достатню інформацію та дозволяють урахувати національні оцінки показників травмування.

Протягом останніх кількох років у країнах Європи було впроваджено два підходи до збирання статистичних даних: 1) мінімальний набір даних

(Minimum Data Set, MDS), скорочений набір даних щодо травматизму [6]; 2) повний набір даних (Full Data Set, FDS), який є досить докладним щодо обставин і причин травматизму [5].

Основними елементами IDB на рівні мінімального набору даних MDS є [6]:

- країна запису – країна, яка надає дані;
- унікальний національний номер медичного закладу – номер департаменту надзвичайних ситуацій;
- вік травмованого – вік постраждалої особи в момент травмування;
- стать травмованого – стать постраждалої особи;
- країна постійного проживання – країна проживання постраждалої особи в момент травмування;
- дата травмування – дата, коли відбулася подія, що призвела до травмування;
- час травмування – фактичний час, коли відбулася подія, що призвела до травмування;
- дата відвідування – дата, коли травмований прибув у відділення невідкладної допомоги;
- час відвідування – час, коли травмований прибув у відділення невідкладної допомоги;
- лікування та спостереження – стан травмованого після відвідування відділення невідкладної допомоги;

• намір – чи була травма випадковою, чи спричинена діями, які виконані цілком самостійно або іншою особою з метою заподіяння шкоди;

Такі елементи IDB (на рівні мінімального набору даних) доцільно взяти за основу формування національної бази даних травматизму.

В Україні найбільша увага приділяється проблемі травмування на виробництві. За даними Міжнародної організації праці (МОП), в Україні у 2014 р. було зареєстровано 384 нещасні випадки на виробництві зі смертельним наслідком, у 2015 р. загинуло 375 працівників, у 2016 р. ця кількість зросла до 400 осіб [12]. Ці цифри, однак, не збігаються з даними, наведеними Державною службою України з питань праці (Держпраці), згідно з якими у 2014 р. Держпраці розслідувала 548 нещасних випадків на виробництві зі смертельним наслідком [12]. Ураховуючи кількість працівників, які зазнають впливу професійних ризиків (тобто кількість працівників за кожним видом економічної діяльності), можна побачити, що середня частота нещасних випадків на виробництві зі смертельним наслідком у 2014 р. в Україні становила 4,3, що майже у 2,4 раза більше, ніж відповідний показник у країнах ЄС-28 [12].

В Україні інформація про нещасні випадки зі смертельним наслідком та групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом, наведена на сайті Держпраці (рис. 2, за даними [2]).

Інформація Держпраці про нещасні випадки зі смертельним наслідком та групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом, від 9-00 10 серпня по 9-00 13 серпня 2018 року	
Управління у Полтавській області Вид нагляду – соціально-культурна сфера	<u>10.08.2018 р., 08-50</u> Васильківська ЗОШ І–ІІІ ступенів
<u>Рева Анатолій Іванович, 1966 р. нар., «Т»</u> вчитель – 28 р., загальний стаж – 29 р., розлучений.	
<u>Рябич Юрій Васильович, 1971 р. нар., «Т»</u> вчитель – 25 р., загальний стаж – 25 р., одружений, дітей – 1. Отримали травми різного ступеня тяжкості внаслідок падіння з лісів під час проведення побілки фасаду школи. Повідомили 10.08.2018 р., 14-26.	
Головне управління у Херсонській області Вид нагляду – транспорт	<u>09.08.2018 р., 19-50</u> ТОВ «Каховрефтранс»
<u>Давидов Ігор Миколайович, 1975 р. нар., «С»</u> водій – 13 р., загальний стаж – 14 р., одружений, дітей – 2. Перебуваючи у відрядженні, під час розвантаження зерновозу внаслідок наїзду кари отримав травми, несумісні з життям. Повідомили 10.08.2018 р., 15-13.	

Рис. 2. Інформація Держпраці про нещасні випадки зі смертельним наслідком та групові нещасні випадки, пов'язані з виробництвом

Щодо нещасних випадків на виробництві з не смертельним наслідком, які трапилися в Україні, статистичні дані МОП свідчать, що загальна їх кількість у 2014 р. становила 137 345, з яких Держпраці розслідувала лише 57 790. У 2015–2017 рр. кількість нещасних випадків на виробництві з не смертельним наслідком, які офіційно розслідувала Держпраці, значно зменшилась і склала, відповідно, 3 885, 3 947 та 4 028 [2; 12]. Водночас щодо частоти таких випадків, то Україна у 2014 р. повідомила МОП очевидно нереальне середнє значення – тільки 51,2 [12], що, як вважаємо, свідчить про істотне заниження відомостей. Нереалістичність і недостовірність даних про нещасні випадки на виробництві зі смертельним і несмертельним наслідками, які мали місце в Україні у 2014–2016 рр., підтверджується також неузгодженістю цих даних з даними актів за формою Н-1 Фонду соціального страхування України, згідно з якими, зокрема, у 2014 р. у країні трапилося загалом 4 999 нещасних

випадків на виробництві (384 – зі смертельним наслідком, 4 615 – з несмертельним наслідком) [12].

По суті українські статистичні дані щодо нещасних випадків на виробництві зі смертельним і несмертельним наслідками, наведені різними державними органами і установами, містять дуже істотні розбіжності, що зумовило нагальну потребу формування єдиної статистичної бази травматизму, якою у скороченому форматі, враховуючи конфіденційність даних, зможуть користуватися всі зацікавлені особи.

Ця інформація представляє собою несистематизований вербальний опис події, який дуже складно використовувати в аналітичних цілях.

Пропонується уніфікувати інформацію, що стосується травмованих осіб, які звернулися за допомогою до медичних закладів, та формувати національну базу даних за вимогами, наведеними в табл. 1 (розроблено автором за [1; 9; 10; 11; 12]).

Таблиця 1

Мінімальний набір ознак національної бази даних травматизму

Ознака	Джерело метаданих / Пояснення щодо кодування
Регіон України: Автономна Республіка Крим, область, район, місто, село	Державний класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ)
Найменування лікувально-профілактичного медичного закладу	Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
Вік пацієнта (число, місяць, рік народження)	Вказується (кодується) число повних років
Стать пацієнта	Чоловіча – 1 Жіноча – 2
Дата травмування	Число та місяць кодуються відповідно до їх порядкових номерів, рік – чотирма цифрами
Час травмування	Зазначаються години і хвилини
Дата відвідування медичного закладу	Число та місяць кодуються відповідно до їх порядкових номерів, рік – чотирма цифрами
Час прибуття до медичного закладу	Зазначаються години і хвилини
Намір	Міжнародна класифікація зовнішніх причин травматизму (ICESI)
Місце травмування	Місце, де знаходилася постраждала особа, коли виникла подія травмування, відповідно до КОАТУУ
Причина травми	Міжнародна класифікація зовнішніх причин травматизму (ICESI)
Тип пошкодження	Травмування – 1 Смерть – 2
Професія травмованого	Класифікатор професій (ДК 003:2010)
Стаж роботи на підприємстві (де працює на момент травмування)	Зазначається і кодується число повних років стажу роботи на підприємстві
Загальний стаж роботи	Зазначається і кодується число повних років загального стажу роботи
Основний вид діяльності підприємства або самозайнятої особи	Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД, ДК 009:2010)
Освіта травмованого	Міжнародна стандартна класифікація освіти (ISCED–2011)
Травмована частина тіла	Область або частина тіла, де знаходиться травма
Опис події	Опис події, що призвела до травми (необов'язково)

Використовувані метадані мають бути зіставними з національними та міжнародними статистичними класифікаціями.

Професія у сфері зайнятості вказується на рівні розділу (одна цифра від 1 до 9) за Класифі-

катором професій (табл. 2, за даними [11]) та відповідає Міжнародній стандартній класифікації професій (International Standard Classification of Occupations, ISCO-08) [11].

Таблиця 2

Класифікаційні угруповання професій за розділами (ДК 003:2010)

Розділ	Назва розділу
1	Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)
2	Професіонали
3	Фахівці
4	Технічні службовці
5	Працівники сфери торгівлі та послуг
6	Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства
7	Кваліфіковані робітники з інструментом
8	Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин
9	Найпростіші професії

Вид економічної діяльності вказується на рівні секції (одна буква) статистичної класифікації видів економічної діяльності КВЕД-2010 (табл. 3, за даними [1]). Використання КВЕД (ДК 009:2010)

для статистичних потреб передбачає дотримання методологічних правил, структури класифікації та визначених меж між позиціями, структурних зв'язків між класифікаціями діяльності, продукції та товарів зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Таблиця 3

Види економічної діяльності за секціями КВЕД-2010

Секція	Назва секції
A	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство
B	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів
C	Переробна промисловість
D	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря
E	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами
F	Будівництво
G	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів
H	Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність
I	Тимчасове розміщування й організація харчування
J	Інформація та телекомунікації
K	Фінансова та страхова діяльність
L	Операції з нерухомим майном
M	Професійна, наукова та технічна діяльність
N	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування
O	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування
P	Освіта
Q	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
R	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок
S	Надання інших видів послуг
T	Діяльність домашніх господарств
U	Діяльність екстериторіальних організацій і органів

Рівень освіти вказується згідно з Міжнародною стандартною класифікацією освіти

(International Standard Classification of Education, ISCED-2011), одна цифра від 0 до 8, табл. 4 (за даними [10]).

Рівні освіти за Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED–2011)

Рівень	Назва рівня освіти
0	Освіта для дітей молодшого віку
1	Початкова освіта
2	Базова середня освіта
3	Повна середня освіта
4	Подальша невища освіта
5	Вища освіта короткого циклу
6	Бакалаврат чи його еквівалент
7	Магістратура чи еквівалент
8	Докторантура чи еквівалент

Причина травми вказується згідно з Міжнародною класифікацією зовнішніх причин травматизму (International Classification of External Causes of Injury, ICECI), яка має багатоосову

ієрархічну структуру і складається з одного основного та п'яти додаткових модулів, наведених у табл. 5 (за даними [9]).

Таблиця 5

Міжнародна класифікація зовнішніх причин травматизму (ICECI)

Модулі	Елементи модуля	Коди	Рівні
Основний		C	
	Намір	C1	2
	Механізм пошкодження	C2	3
	(Механізм пошкодження –коротка версія)	(M1)	(2)
	Об'єкт / речовина, що спричиняє травми	C3	3
	Місце виникнення	C4	2
	Діяльність при пораненні	C5	2
	Вживання алкоголю	C6	1
	Вживання наркотиків або інших психоактивних речовин	C7	1
Додаткові:			
Насильство		V	
	Проксимальні фактори ризику для навмисного самогубства	V1	2
	Попередня спроба самогубства	V2	1
	Відносини злочинець / потерпілий	V3	2
	Сексуальне насильство	V4	1
	Контекст нападу	V5	3
	Тип юридичного втручання	V6	2
	Тип конфлікту	V7	1
Транспорт		T	
	Вид транспорту	T1	2
	Роль потерпілого	T2	1
	Опонент (противник)	T3	2
	Тип транспортного травматичного випадку	T4	1
Місце		P	
	У приміщенні / на відкритому повітрі	P1	1
	Частина будівлі	P2	1
	Тип будинку	P3	1
	Мешканці будинку	P4	1
	Тип медичної сфери послуг	P5	1
	Тип школи	P6	1
	В межах / за межами міста	P7	1
Спорт		S	
	Тип заняття спортом / вправи	S1	2
	Фаза діяльності	S2	2
	Особисті контрзаходи	S3	1
	Екологічні контрзаходи	S4	1
Травми на виробництві		O	
	Економічна діяльність	O1	1
	Професія	O2	1

Основний модуль ІСЕСІ включає сім тем (намір, механізм пошкодження, об'єкти / речовини, що спричиняють травми, місце виникнення, діяльність при пораненні, вживання алкоголю, вживання наркотиків або інших психоактивних речовин). П'ять додаткових модулів дозволяють збирати додаткові дані за спеціальними темами (насильство, транспорт, місце виникнення, спорт, травми на виробництві) [9]. Додаткові модулі були розроблені для використання разом із основним модулем, при цьому кожен з них доповнює його у певній сфері.

Основний модуль охоплює набір тем, вибраних для загального огляду зовнішніх причин випадків травм у цілому. Так, механізм пошкодження відображає, ЯК виникла травма, а об'єкти / речовини – ЯКІ типи речей були задіяні в цьому процесі. Місце виникнення дає уявлення про те, де відбулася шкідлива подія. Тип діяльності особи при пораненні може надати інформацію для зіставлення формальних обов'язків та фактично виконуваної діяльності, необхідну, наприклад, роботодавцям та іншим особам для забезпечення безпеки праці та визначення можливостей запобігання травмам. Роль людського наміру у випадку виникнення травм інколи може бути важко визначити, але це важливо для розробки стратегій втручання. Психоактивні речовини та алкоголь є важливими факторами ризику щодо виникнення травм.

Отже, на сучасному етапі реформування сфери охорони здоров'я в Україні доцільним є формування національної бази даних про травматизм відповідно до запропонованих програмно-методо-

логічних засад, яка має ґрунтуватися на національних і міжнародних статистичних класифікаціях та стандартах, а саме, на Класифікаторі об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ), Міжнародній стандартній класифікації освіти (МСКО-2011), Класифікаторі професій (ДК 003:2010), Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД, ДК 009:2010), Міжнародній класифікації зовнішніх причин травматизму (ІСЕСІ).

Слід наголосити, що найкращі умови для збирання інформації про всі травми, які потребують амбулаторного медичного втручання, спостереження та / або лікування в лікарні, а також для об'єктивної оцінки та виявлення найважчих випадків, що мають тяжкі наслідки, може забезпечити лише мережа закладів охорони здоров'я. Для того, щоб стежити за частотою випадків травматизму, одним із найбільш надійних комплексних підходів, порівняно з існуючим, є формування електронної статистичної бази даних, що ґрунтується на лікарняних облікових записках. У такий спосіб можна уникнути упередження (наприклад, роботодавців) і отримати детальнішу інформацію про характер травми. В ідеалі статистичні дані, що стосуються травматизму, повинні надавати всі лікарняно-профілактичні заклади в Україні. Лише тоді статистичні дані будуть точними, а відмінність зареєстрованої кількості травмувань залежатиме тільки від випадкової помилки.

Одним із напрямів подальших досліджень є визначення можливостей адаптації до національних умов вичерпного набору індикаторів стану здоров'я, зокрема щодо категорій травм.

Список використаних джерел

1. Методологія та класифікатори / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Статистичні дані виробничого травматизму за добу / Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/statystychni-dani-vyrobnychoho-travmatyzmu-za-dobu-2018/>
3. Data Dictionary for Minimum Data Sets on Injuries: Developed within the Injury Prevention Programme of the European Commission / A. Bloemhoff et.al. Amsterdam: Consumer Safety Institute, 2001.
4. Fatal injury surveillance in mortuaries and hospitals: a manual for practitioners / WHO. URL: http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/surveillance/fatal_injury_surveillance/en/
5. IDB-JAMIE Full Data Set (IDB-FDS) Data Dictionary / EuroSafe. URL: <http://www.eurosafe.eu.com/uploads/inline-files/IDB%20JAMIE%20FDS%20Data%20Dictionary%20MAR14.pdf>
6. IDB-Minimum Data Set (MDS) Data Dictionary, Amsterdam, September 2016 / EuroSafe. URL: http://www.eurosafe.eu.com/uploads/inline-files/IDB_MDS_Data_Dictionary_JAN%202017.pdf
7. Injuries in the European Union 2012–2014 / EuroSafe. URL: <http://www.eurosafe.eu.com/key-actions/injury-data/reports>
8. Injury database / European Commission. URL: https://ec.europa.eu/health/indicators_data/idb_en
9. International Classification of External Causes of Injury / WHO. URL: <http://www.who.int/classifications/icd/adaptations/iceci/en/>
10. International Standard Classification of Education ISCED–2011 / UNESCO Institute for Statistics. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
11. International Standard Classification of Occupations ISCO / International Labour Organization. URL: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>

12. National Occupational Safety and Health Profile Ukraine / ILO. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/meetingdocument/wcms_625415.pdf
13. Rogmans W. Joint action on monitoring injuries in Europe (JAMIE) / Archives of Public Health, 2012. URL: <http://www.archpublichealth.com/content/70/1/19>
14. World report on road traffic injury prevention / World Health Organization, 2004. URL: http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/road_traffic/world_report/summary_en_rev.pdf
15. World report on child injury prevention / World Health Organization, 2008. URL: http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241563574_eng.pdf
16. World report on disability / World Health Organization & World Bank, 2011. URL: http://whqlibdoc.who.int/publications/2011/9789240685215_eng.pdf
17. WHO-EURO Resolution Prevention of injuries in the WHO European Region / WHO. URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/88100/RC55_eres09.pdf
18. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data: Injury Surveillance Guidelines / ed. by Y. Holder et al.; WHO. 2001. URL: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42451/9241591331.pdf;jsessionid=1019F9A2D2BED585E38D334117162E3C?sequence=1>

References

1. Metodolohiia ta klasyfikatory. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. [Methodology and classifiers. The official site of State Statistics Service of Ukraine.]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed April 27, 2018) [in Ukrainian].
2. Statystychni dani vyrobnychoho travmatyzmu za dobu. Ofitsiyni veb-sait Derzhpratsi [Statistics of occupational injuries per day. The official website of State Labor Service of Ukraine.]. *dsp.gov.ua*. Retrieved from <http://dsp.gov.ua/statystychni-dani-vyrobnychoho-travmatyzmu-za-dobu-2018/> (Accessed April 27, 2018) [in Ukrainian].
3. Bloemhoff, A., Hoyinck, S., Dekker, R., & Mulder, S. (2001). *Data Dictionary for Minimum Data Sets on Injuries: Developed within the Injury Prevention Programme of the European Commission*. Amsterdam: Consumer Safety Institute [in English].
4. Fatal injury surveillance in mortuaries and hospitals: a manual for practitioners. The official site of World Health Organization. *who.int*. Retrieved from http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/surveillance/fatal_injury_surveillance/en/ (Accessed April 27, 2018) [in English].
5. IDB-JAMIE Full Data Set (IDB-FDS) Data Dictionary. The official site of EuroSafe. *eurosafe.eu.com*. Retrieved from <http://www.eurosafe.eu.com/uploads/inline-files/IDB%20JAMIE%20FDS%20Data%20Dictionary%20MAR14.pdf> (Accessed April 25, 2018) [in English].
6. IDB-Minimum Data Set (MDS) Data Dictionary. The official site of EuroSafe. *eurosafe.eu.com*. Retrieved from http://www.eurosafe.eu.com/uploads/inline-files/IDB_MDS_Data_Dictionary_JAN%202017.pdf (Accessed April 25, 2018) [in English].
7. Injuries in the European Union 2012–2014. The official site of EuroSafe. *eurosafe.eu.com*. Retrieved from <http://www.eurosafe.eu.com/key-actions/injury-data/reports> (Accessed April 25, 2018) [in English].
8. Injury database. The official site of EuroStat. *ec.europa.eu*. Retrieved from https://ec.europa.eu/health/indicators_data/idb_en (Accessed April 27, 2018) [in English].
9. International Classification of External Causes of Injury. The official site of World Health Organization. *who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/classifications/icd/adaptations/iceci/en/> (Accessed April 25, 2018) [in English].
10. International Standard Classification of Education ISCED–2011. The official site of UNESCO Institute for Statistics. *uis.unesco.org*. Retrieved from <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> (Accessed April 25, 2018) [in English].
11. International Standard Classification of Occupations ISCO. The official site of International Labour Organization. *ilo.org*. Retrieved from <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm> (Accessed April 25, 2018) [in English].
12. National Occupational Safety and Health Profile Ukraine. The official site of International Labour Organization. *ilo.org*. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/meetingdocument/wcms_625415.pdf (Accessed April 27, 2018) [in English].
13. Rogmans, W. H. J. (2012). Joint action on monitoring injuries in Europe (JAMIE). *Archives of Public Health. The official journal of the Belgian Public Health Association*. Retrieved from <http://www.archpublichealth.com/content/70/1/19> (Accessed April 25, 2018) [in English].
14. World report on road traffic injury prevention. The official site of World Health Organization. *who.int*. Retrieved from http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/road_traffic/world_report/summary_en_rev.pdf (Accessed April 25, 2018) [in English].

15. World report on child injury prevention. The official site of World Health Organization. *who.int*. Retrieved from http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241563574_eng.pdf (Accessed April 25, 2018) [in English].

16. World report on disability. The official site of World Health Organization & World Bank. *whqlibdoc.who.int*. Retrieved from http://whqlibdoc.who.int/publications/2011/9789240685215_eng.pdf (Accessed April 25, 2018) [in English].

17. WHO-EURO Resolution Prevention of injuries in the WHO European Region. The official site of World Health Organization. *euro.who.int*. Retrieved from http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/88100/RC55_eres09.pdf (Accessed April 25, 2018) [in English].

18. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data: Injury Surveillance Guidelines. The official site of World Health Organization. *who.int*. Retrieved from <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42451/9241591331.pdf;jsessionid=1019F9A2D2BED585E38D334117162E3C?sequence=1> (Accessed April 25, 2018) [in English]

Ю.А. Лазебник,

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры статистики, учета и аудита,

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

Программно-методологические принципы совершенствования национальной статистической системы наблюдения за травматизмом

Разработаны программно-методологические и организационные основы формирования системы статистического наблюдения по вопросам травматизма в Украине. Рассмотрен цикл действий для статистического обеспечения предупреждения травматизма. Определены недостатки способа представления информации о несчастных случаях со смертельным исходом и групповых несчастных случаях, связанных с производством, на сайте Гоструда Украины. Особое внимание уделено обоснованию основных требований к унификации информации, касающейся травмированных, обратившихся за помощью в медицинские учреждения, с целью формирования национальной базы данных. В частности предложен минимальный набор признаков национальной базы данных травматизма

Ключевые слова: *статистическое наблюдение по вопросам травматизма, здравоохранение, несчастные случаи, база данных травматизма, международные статистические классификации.*

Iu. O. Lazebnyk,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Statistics, Accounting and Audit,

V. N. Karazin Kharkiv National University

Program-methodological Principles of Improvement of the National System of Statistical Observation of Traumatism

The purpose of the article is to develop software-methodological and organizational principles for the formation of the system of statistical observation of traumatism in Ukraine. To achieve this goal, the cycle of actions for the statistical provision of prevention of injuries is considered. International approaches to collecting statistics on injuries are considered. The disadvantages of the existing way of providing information on accidents with a fatal outcome and group accidents connected with production are presented, which are presented on the site of the State Labour Committee of Ukraine.

The situation regarding injuries in the workplace as a result of accidents in Ukraine over the last four years has been analyzed. A comparative characteristic of the relevant statistical information provided by the International Labour Organization, the State Labour Organization of Ukraine and the Social Insurance Fund of Ukraine is conducted.

Particular attention is paid to the substantiation of the basic requirements for the unification of information concerning traumatized persons who have applied for help to medical establishments in order to form a national database. According to the proposed methodology for the formation of a national database on injury, it should be based on national and international statistical classifications and standards. It is determined that the basis of the formation of the national database of injuries should be taken elements of the European Injury Database (at the level of the minimum set of data). The main characteristics of the proposed international and national statistical classifications, such as: Classification of objects of the administrative-territorial organization of Ukraine (COATOU), International Standard Classification of Education (ISCED-2011), Classification

of Professions (SC 003:2010), Classification of Types of Economic Activities (SC 009:2010), International Classification of External Causes of Injuries (ICECI).

It has been determined that one of the directions of further research should be to determine the possibilities of adapting to the national conditions a comprehensive set of indicators of health, in particular, concerning categories of injuries.

Key words: *statistical observation of traumatism, health protection, accidents, database of injuries, international statistical classifications.*

Бібліографічний опис для цитування:

Лазебник Ю. О. Програмно-методологічні засади удосконалення національної системи спостереження зі статистики травматизму // Статистика України. 2018. № 3. С. 49–58.

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ

***Сеник Інесу Віталіївну,
директора департаменту статистики праці
Державної служби статистики України,***

***Вознюка Володимира Анатолійовича,
начальника Головного управління статистики
у Херсонській області.***

***Щиро бажаємо міцного здоров'я, щастя, подальших успіхів,
творчої наснаги й оптимізму!***

Редколегія журналу “Статистика України”

